

*Долгіх Ярослав Вікторович,
студент Національної музичної академії України
ім. П. І. Чайковського
jarr.dolgh@gmail.com*

"...ДВА СЕРЦЯ, ДВА ГОЛУБИ СПІВЗВУЧНО ЗАТРІПОЧУТЬ..."

*Долгіх Ярослав Вікторович, студент Національної музичної академії України
ім. П. І. Чайковського*

"...два сердца, два голубя созвучно затрепещут..."

Dolgh Yaroslav, student of Tchaikovsky National music academy of Ukraine

"...two hearts, two doves, tremble in harmony..."

*2015 рік багатий на знакові для української академічної
музики дати – ювілеї видатних композиторів.
В широкому ряді легендарних ювілярів своєю масштабністю
виділяються фігури беззаперечних корифеїв:
Жанна та Левко Колодуби відзначають
85 років від дня народження.*

Творче та сімейне подружжя Колодубів – одне ціле в контексті музичної України. Вже 60 років митцями рушать спільні стилістичні орієнтири, творчі принципи та ідеї, спрямовані на розвиток вітчизняної культури. Вони впливають одне на одного, а професійні покликання та іпостасі, заслуги і титули ділять на двох: композиторська, педагогічна, культурно-громадська діяльність; звання народних артистів України, лауреатів премій ім. М. В. Лисенка, ім. В. С. Косенка, ім. Мар'яна та Іванни Коць, членів-кореспондентів Національної академії мистецтв України... Марина Черкашина-Губаренко так говорить про союз Жанни

та Левка Колодубів: *"Важко було б існувати під одним дахом двом творчим натурам, якби ці двоє не були віддані один одному і якби творчість не стала їх другим "Я" – живою потребою душі"*.

Значення ювілею потребувало відповідного святкування, яке й відбулося на головній музичній сцені країни – у Колонному залі ім. М. В. Лисенка Національної філармонії України. Особливо помпезної грандіозності в той вечір не було, натомість відчувалась висока якість, першорядність, блиск події. Можливо, це і на краще, адже інколи за урочистою обгорткою приховується фальш змісту.

Можна з впевненістю говорити про справжню елітарність ювілейного вечора. У фойє – ненав'язлива демонстрація біографічного документального фільму про творче подружжя Колодубів. В залі – нікого випадкового: друзі, колеги, учні, родичі, прихильники... Щирі та теплі привітання від колег по Спільці композиторів та Академії мистецтв – М. Яковлева, Є. Станковича, М. Чемберджі, І. Щербакова, Г. Степанченко, О. Скрипника. На сцені – Національний камерний ансамбль "Київські солісти". Диригує – народний артист України Володимир Сіренко. Панує дійсно камерна обстановка. І досягається вона не лише завдяки складу виконавців та відповідним жанрам, а й через духовну єдність присутніх у захопленні майстерно-блискучою музикою Колодубів.

Наслідуючи таку собі сімейну традицію святкування ювілеїв, подружжя чесно розділило між собою програму концерту на два відділи.

В першій частині вечора звучала музика Жанни Колодуб.

"Жанна Юхимівна – талановитий композитор, яка у своїй творчості охоплює майже всі жанри. Кожний новий твір автора – це абсолютно нова музика, краса якої криється в природному висловлюванні при відсутності будь-якої надуманості і штучарства" (Мирослав Скорик).

У доробку композиторки присутні майже всі жанри – від балету до романсу, від сюїти до обробки народної пісні. Не менш вражаючим виглядає також ряд інструментів та виконавських складів, задіяних Жанною Юхимівною – орган, хор, симфонічний оркестр, камерний оркестр, баян, гітара, тромбон, скрипка, флейта, альт, труба, саксофон, фортепіано та ін. Великий внесок зробила мисткиня у розширення репертуару духових та ударних інструментів, педагогічного репертуару та музики для дітей. У творчості Жанни Колодуб спостерігається синтез традиційного (неокласицизм, неофольклоризм) з особистим, свіжим та сучасним музичним мисленням.

Програма концерту розпочалася *Партитою для струнних* – неокласичним твором, у якому репрезентуються барокові принципи розвитку тематизму в контексті авторської індивідуальності. А "родзинкою" першого відділення вечора став *Концерт для альту і камерного оркестру*. Цей меморіальний, біографічний твір присвячено пам'яті матері авторки – скрипальки та альтистки Віри Войцицької, яка рано пішла з життя. Жанна Юхимівна втілила в музиці відверту експресію, щемливі душевні переживання. Даний концерт – спосіб виплеску болю та емоційного навантаження особистості, її сповідь, монолог, молитва. Всю глибину емоційного тиску, оголеність болючого нерву та інтимність

спогадів зумів неперевершено передати лауреат міжнародних конкурсів Олександр Лагоша (альт), який став посередником між задумом композиторки та залом.

В другому відділенні зазвучала музика Левка Миколайовича – твори, що влучно характеризують стилістичні та жанрові орієнтири його творчості, принципи композиції. *"Левко Колодуб дійсно композитор, який посідає одне з передових місць у розвитку та історії створення сучасної музики, композитор, який ніколи не займався модерном, композитор, якому завжди є що сказати"* (Ортвін Беннінгхофф, диригент).

Музика Л. Колодуба звучить по всьому світі. Його шанують за оригінальність, блискуче знання оркестру, жанрове різноманіття, стилістичну різносторонність. Якщо у творчості Жанни Юхимівни домінує камерна музика, то Левко Миколайович, як композитор-симфоніст, концентрується на монументальних жанрах – симфонія, концерт, сюїта, опера, балет. Також він звертається до музики для камерного, духового оркестрів, пише музику для театру, твори для ансамблів та інструментів соло; оркеструє та редагує композиції інших видатних митців.

Симфонія № 3 "В стилі українського бароко" для струнних, клавішних та ударних продемонструвала стильовий принцип композитора, пов'язаний із неокласицизмом. Знаковість твору полягає в тому, що це – один з перших в історії української музики проявів необароко. Олена Зінькевич називає даний твір "бурлескною симфонією", зазначаючи, що *"в драматургії цілого простежується пунктир старовинної сюїти: бурре (гавот, менует), арія, жига"*. Симфонія вражає мірою авторського переосмислення барокової стилістики – як української, так і європейського зразка. Тут відчуваються традиції інструментальної музики Й. С. Баха, але основний тематичний концентрат пов'язаний з українською музичною культурою XVII–XVIII століть – кантом, творчістю Григорія Сковороди, скорбними духовними творами, сонатами Дмитра Бортнянського... Це ніби погляд сучасного митця на традиції українського бароко, коли стильові орієнтири пропущені через призму суто авторського поводження з матеріалом, вміння його презентувати по-іншому, по-своєму.

Симфонія написана для камерного складу, але в деяких місцях Лев Миколайович як справжній маг-чарівник створює ефект присутності симфонічного оркестру, з усією тембровою повнотою та насиченістю звучання. Крім того, цей твір – єдиний прецедент в українській музичній літературі, коли з метою досягнення яскравої оркестрової колористики використовується така велика кількість ударних інструментів: клавесин, рояль, челеста, литаври, дзвони, там-там, великий барабан, тарілки, коробочки... Слід згадати і специфічні прийоми звуковидобуття (гра щітками по там-таму, глісандо литавр) – увесь конгломерат таких оркестрових "фокусів" справжнього майстра виглядає дуже органічно, цілісно і синкретично.

Ще один стилістичний стовп у доробку Левка Колодуба пов'язаний із зверненням до неофольклоризму. Його в той вечір ілюструвала *сюїта для камерного оркестру "Турівські пісні"*. Даний цикл – не просто обробки народних пісень рідного села (Турівка Чернігівської області, звідки походить рід Колодубів) за допомогою сучасних засобів музичної виразності, а й твір, де індивідуа-

льність митця виділяється яскравою оригінальністю. Колись саме цією своєю з шести мініатюр Левко Миколайович підкорив німецьку публіку – на одному з концертів зал встав у захваті, скандував, відбивав долонями ритм...

Третій зріз таланту Л. Колодуба полягає у дидактичній ролі його творів, що написані композитором, з одного боку, для розширення репертуару того чи іншого інструмента, а з іншого – як навчальна ілюстрація до курсу інструментознавства та оркестровки (який Левко Миколайович протягом багатьох років викладає в Національній музичній академії). Особливо яскраво ця позиція спостерігається в музиці для духових дерев'яних та мідних інструментів, до яких митець ставиться з особливою любов'ю та шанобою. Таке відношення визріло в роки навчання у Харківській школі-десятирічці по класу кларнета (викладач – Г. К. Риков), а потім реалізовувалось у творчому доробку композитора – для духових інструментів ним написано близько півсотні творів: сольних та ансамблевих, дитячих та дорослих. Особливо виділяючи свій рідний кларнет (для якого написано понад півтора десятки опусів), композитор охоплює всі духові інструменти, крім флейти. З цього приводу, композитор жартома говорить: *"Флейту я віддав Жанні (Жанні Колодуб – Я. Д.)"*.

Левко Миколайович відчуває потребу в розширенні репертуару багатьох інструментів і вважає, що така місія лягає на плечі композиторів. В даному контексті яскравим є приклад, що його любить наводити професор Колодуб на заняттях з оркестровки та інструментознавства: *"Репертуар туби дуже скудний, тому що композитори не вважають її сольним інструментом. От я і написав для неї кілька творів, щоб довести, що вона ні чим не поступається ані трубі, ані валторні..."*, – так, на прикладі одного інструмента, композитор висвітлює своє кредо: *якщо немає, то зроблю!*

Концерт для фаготу і камерного оркестру – яскравий зразок реалізації дидактичних прагнень композитора. Як досвідчений знавець, Левко Колодуб доводить своїм твором, що фагот є повноцінним сольним інструментом, який може втілити величезний спектр емоцій – від елегійно-ліричної задумливості до скерцозно-токатної дієвості. Крім демонстрації блискучої техніки інструменту, автор дивує слухача використанням специфічних прийомів гри, які, здавалося б, не характерні для фагота (вібрато, гра інтервалами та ін.). Партія соліста у виконанні Заслуженого артиста України Тараса Осадчого прозвучала майстерно і бездоганно.

Концерт для фаготу прозвучав кодою ювілейного вечора, який залишив лише позитивні враження: оригінальна, завжди свіжа музика, високопрофесійне, натхненне виконання програми оркестром "Київські солісти" під орудою легендарного Володимира Сіренка, феноменальні солісти...

А посмішки на обличчях ювілярів свідчили: "Все вдалося!"